

ТЕМА 1. ВСТУП ДО ДИСЦИПЛІНИ. РОЛЬ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ.

Мета і завдання дисципліни. Творчість як базовий складник особистісного розвитку дитини. Роль образотворчої діяльності у розвитку дитини. Види образотворчої діяльності в початковій школі. Значення творчого розвитку для особистості дитини. Зв'язок образотворчої діяльності з іншими навчальними предметами.

Мета і завдання дисципліни. Метою вивчення навчальної дисципліни полягає у формуванні в майбутніх педагогів теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для розвитку творчого потенціалу дітей засобами образотворчого мистецтва.

Завдання дисципліни:

1. Ознайомлення з методиками та прийомами стимулювання творчої активності дітей у процесі образотворчої діяльності.
2. Формування вміння використовувати різноманітні художні техніки для розвитку уяви, креативності та художнього самовираження у дітей.
3. Розвиток здатності аналізувати та оцінювати дитячі творчі роботи з урахуванням вікових особливостей.
4. Навчання створенню сприятливого освітнього середовища для формування художніх здібностей дітей молодшого шкільного віку.

Дисципліна спрямована на підготовку компетентного вчителя, здатного розвивати естетичний смак, художнє мислення та творчі здібності учнів засобами інтеграції образотворчої діяльності в освітній процес.

Курс «Розвиток творчих здібностей дитини в образотворчій діяльності» готує педагогів, здатних: організовувати художню творчість дітей під час уроків та позаурочної діяльності, гурткової роботи, конкурсів, виставок, майстер-класів. Майбутні педагоги навчатися: інтегрувати образотворчу діяльність в різні освітні галузі; створювати програми для художніх гуртків, враховуючи вікові особливості та інтереси дітей; організовувати позакласні заходи; використовувати гурткову діяльність як інструмент для додаткового розкриття дитячого потенціалу, який може залишатися нерозкритим у рамках стандартних уроків.

Дисципліна «Розвиток творчих здібностей дитини в образотворчій діяльності» займає важливе місце в освітньо-професійній програмі підготовки фахівців за спеціальністю «Початкова освіта», є значущою частиною вибіркової компоненти програми. Вона спрямована на формування у майбутніх педагогів ключових професійних компетенцій, необхідних для успішної роботи з дітьми молодшого шкільного віку: здатність

організовувати та проводити уроки образотворчого мистецтва з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей; уміння використовувати ефективні методики та прийоми для розвитку творчих здібностей учнів; володіння сучасними методиками викладання образотворчого мистецтва; здатність інтегрувати образотворчу діяльність з іншими навчальними дисциплінами та формами освітньої роботи; уміння стимулювати творче мислення, фантазію та уяву у дітей; розробка творчих проєктів, які сприяють розвитку інноваційного підходу в освітній діяльності; формування естетичного смаку та художньої культури учнів; навички оцінювання дитячих творчих робіт та розвиток здатності дітей до художньої самооцінки; здатність організовувати позакласну та гурткову роботу з образотворчого мистецтва; планування та проведення виставок, майстер-класів, пленерів і творчих заходів; уміння будувати педагогічну взаємодію з дітьми, колегами та батьками з метою розвитку творчого потенціалу учнів; використання зворотного зв'язку для корекції та вдосконалення навчального процесу; використання сучасних цифрових і мультимедійних технологій у викладанні образотворчої діяльності; інтеграція традиційних та інноваційних художніх технік в освітній процес.

Творчість як базовий складник особистісного розвитку молодшого школяра

Особистісний розвиток молодшого школяра є багатогранним процесом, що включає формування інтелектуальних, моральних, емоційних та творчих здібностей. У цьому контексті творчість виступає одним із ключових чинників, що сприяє гармонійному становленню особистості, розвитку уяви, самовираження та креативного мислення.

Значення творчості у розвитку молодшого школяра полягає у формуванні креативного мислення, впевненості у собі, розвитку емоційного інтелекту,

1. Формування креативного мислення. Творчість допомагає дитині навчитися знаходити нестандартні рішення, аналізувати ситуації та генерувати нові ідеї. Креативне мислення є важливим для подальшого навчання та адаптації у сучасному суспільстві.

2. Розвиток емоційного інтелекту. Творча діяльність сприяє емоційному самовираженню дитини. Завдяки малюванню, музиці, театральним постановкам чи іншим видам творчості, школяр вчиться передавати свої емоції та почуття, що допомагає розвивати емпатію та емоційну стійкість.

3. Формування впевненості у собі. Заняття творчістю дають можливість дитині відчути власну унікальність та значущість. Це підвищує самооцінку,

сприяє виробленню відповідальності за власні рішення та підсилює мотивацію до навчання.

Методи стимулювання творчої активності молодших школярів включають: ігрові методи, використання творів мистецтва, створення сприятливого середовища.

Ігрові методи. Гра є природною формою пізнання світу для дитини. Використання рольових ігор, сюжетних завдань та експериментів стимулює творче мислення і допомагає засвоювати нові знання.

Використання мистецтва. Малювання, ліплення, музика та театр є ефективними способами розвитку творчих здібностей. Заняття мистецтвом сприяють розвитку дрібної моторики, координації рухів та емоційного самовираження.

Створення сприятливого середовища. Учитель і батьки мають заохочувати творчу активність дитини, створюючи атмосферу свободи, підтримки та відкритості до експериментів.

Творчість є невід'ємною складовою особистісного розвитку молодшого школяра. Вона сприяє формуванню креативного мислення, емоційного інтелекту, впевненості у собі та навичок самовираження. Використання ігрових методів, мистецтва та створення сприятливого середовища допомагають ефективно розвивати творчий потенціал дитини, що є важливим для її успішного майбутнього.

Роль образотворчої діяльності у розвитку дитини.

Образотворча діяльність має велике значення для розвитку дитини, оскільки вона сприяє формуванню різних аспектів її особистості та інтелектуальних здібностей: розвиває творчі здібності, сприяє розвитку моторики та координації, зосередженості та концентрації уваги, впливає на розвиток емоційної, когнітивної сфери, соціальної взаємодії.

Розвиток творчих здібностей. Образотворче мистецтво дає дитині можливість виражати свої емоції, почуття та уяву через малюнки, ліплення, аплікацію тощо. Це розвиває творчі здібності, сприяє формуванню індивідуального стилю та унікального способу мислення.

Моторика та координація. Малювання, ліплення та інші види діяльності допомагають дитині розвивати дрібну моторику, що є важливим для розвитку всіх функцій організму. Це також сприяє поліпшенню координації рухів, точності й акуратності.

Зосередженість та концентрація. Процес створення малюнків чи інших витворів мистецтва допомагає дітям тренувати здатність до концентрації, уважності та терпіння. Вони вчаться доводити справу до кінця, завершувати розпочате.

Емоційний розвиток. Образотворче мистецтво допомагає дітям виражати свої емоції, розпізнавати та осмислювати власні почуття. Це важливий етап для розвитку емоційного інтелекту та саморегуляції.

Когнітивний розвиток. Малювання, спостереження за навколишнім світом, вивчення кольорів, форм, пропорцій сприяють розвитку когнітивних здібностей, таких як сприйняття простору, логіка та мислення.

Соціальна взаємодія. Коли діти працюють у групах або спільно з дорослими, вони вчаться взаємодіяти з іншими, обговорювати свої ідеї, співпрацювати для досягнення спільної мети.

Отже, образотворча діяльність допомагає дитині розвиватися всебічно: від розвитку моторики та інтелекту до емоційного та соціального зростання. Це потужний інструмент для стимулювання креативності, самовираження та розвитку особистісних якостей.

Види образотворчої діяльності в початковій школі.

В початковій школі образотворча діяльність охоплює урочну та позаурочну систему і включає різноманітні види творчої роботи, які сприяють розвитку естетичного смаку, дрібної моторики, уяви та творчого мислення. Основні види образотворчої діяльності включають: малювання, ліплення, аплікацію, декоративно-ужиткову, художнє конструювання і моделювання, створення колажів.

Малювання: предметне малювання (зображення окремих предметів, наприклад, фруктів, квітів, тварин); сюжетне малювання (створення малюнків на основі певної теми або історії); декоративне малювання (орнамент, узор, стилізовані зображення); малювання з уяви (фантазійні образи, казкові персонажі); пейзажне малювання (зображення природи, пори року, міських або сільських краєвидів).

Ліплення: ліплення з пластиліну, глини, солоного тіста (створення об'ємних форм, фігурок, композицій); барельєфне ліплення (зображення на площині з виступаючими деталями); конструктивне ліплення (створення складних форм із кількох частин).

Аплікація: предметна аплікація (зображення конкретних предметів із паперу, тканини, природних матеріалів), сюжетна аплікація (створення композицій, які передають певний сюжет), декоративна аплікація (орнаменти, стилізовані візерунки, абстрактні композиції).

Декоративно-ужиткова діяльність: витинанка - вирізання ажурних візерунків із паперу та створення декоративних композицій; розпис та декоративне оформлення дерев'яних виробів (писанки, тарілки, ложки, іграшки), створення декоративних панно (з використанням фарб, тканини, ниток, бісеру); розпис тканини (батік, штампування, декорування).

Художнє конструювання і моделювання: з паперу та картону (оригамі, макети, об'ємні вироби), з природних матеріалів (композиції з листя, гілочок, насіння, камінчиків); зі вторинних матеріалів (створення іграшок, моделей із пластикових пляшок, коробок тощо).

Колаж: поєднання різних матеріалів (фотографії, тканина, папір, природні елементи) у єдину композицію.

Образотворча діяльність у початковій школі допомагає дітям розвивати творчі здібності, увагу, уяву та дрібну моторику, а також виховує любов до мистецтва.

Значення творчого розвитку для особистості дитини. Творчий розвиток відіграє важливу роль у формуванні особистості дитини, сприяючи її гармонійному становленню, розвитку мислення, емоційної сфери та соціальних навичок. Творчість стимулює креативне мислення, навчає знаходити нестандартні рішення. Покращує логічне та асоціативне мислення, оскільки діти вчаться поєднувати різні ідеї. Розвиває увагу та уяву, що сприяє успішному засвоєнню нової інформації.

Творчість допомагає дітям виражати свої емоції та почуття. Сприяє зняттю стресу, оскільки художня діяльність має терапевтичний ефект. Навчає терпінню та наполегливості, адже творча робота потребує часу та зосередженості. Діти вчаться працювати в команді, обговорювати ідеї, співпрацювати. Розвиток творчості сприяє комунікабельності та відкритості до нового досвіду. Вчить поважати думку інших і розуміти різні точки зору. Дитина вчиться бачити красу у навколишньому світі та створювати гармонійні образи. Розвивається індивідуальність та власний стиль мислення. Допомагає сформуванню цінностей та поглядів на мистецтво, культуру, традиції.

Розвинена творчість допомагає бути гнучким і адаптивним у будь-якій сфері діяльності. Сучасний світ вимагає креативності в багатьох професіях, тому творчі навички є конкурентною перевагою.

Творчий розвиток – це не лише процес створення художніх робіт, а й важливий фактор формування всебічно розвиненої особистості. Він сприяє розвитку інтелекту, емоційної стійкості, соціальних навичок і самовираження, що є важливими аспектами успішного дорослого життя.

Зв'язок образотворчої діяльності з іншими навчальними предметами.

Образотворча діяльність у початковій школі має міжпредметні зв'язки, які допомагають дітям краще засвоювати матеріал, розвивати творче мислення та інтегрувати знання з різних галузей.

Українська мова та література. Ілюстрування казок, віршів, оповідань допомагає краще розуміти зміст творів. Розвиток зв'язного мовлення через опис картин, малюнків, створення власних історій на основі зображень.

Каліграфія та оформлення текстів розвивають моторику руки та естетичне сприйняття письма.

Математика. Геометричні форми використовуються при малюванні, аплікації, конструюванні. Симетрія та пропорції допомагають розвивати просторове мислення. Малювання орнаментів та візерунків вчить дітей ритмічності та точності.

Природознавство. Зображення природних явищ, рослин, тварин сприяє кращому запам'ятовуванню матеріалу. Використання природних матеріалів у творчості (листя, гілки, глина). Дослідження кольорів, світлотіні на прикладі природи (перехід дня і ночі, зміна пір року).

Історія та громадянська освіта. Зображення історичних подій, героїв, народних символів сприяє кращому розумінню минулого. Вивчення народного мистецтва (писанкарство, петриківський розпис, вишивка) розвиває патріотизм та інтерес до культури.

Трудове навчання. Аплікація, ліплення, конструювання допомагають розвинути навички роботи з різними матеріалами. Створення об'ємних виробів формує уявлення про будову предметів, технічну грамотність.

Музичне мистецтво. Візуалізація музичних образів через малюнки та декоративні композиції. Оформлення театральних постановок (створення декорацій, костюмів). Зображення емоцій через кольори відповідно до характеру музичних творів.

Фізична культура. Розвиток моторики та координації рухів під час малювання, вирізання, ліплення. Зображення спортивних змагань та активного відпочинку формує позитивне ставлення до здорового способу життя.

Образотворче мистецтво тісно пов'язане з іншими навчальними предметами, сприяючи комплексному розвитку дитини. Завдяки інтеграції творчості у навчальний процес покращується засвоєння знань, формується естетичне сприйняття світу, розвивається мислення, уява та дрібна моторика.